

Nr 243.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående klassificering av postkontoren och telegrafverkets stationer m. m.; given Stockholms slott den 12 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen dels godkänna de i statsrådsprotokollet angivna grunder för klassificering av telegrafverkets stationer ävensom vid bifall härtill besluta, att antalet av följande befattningar vid telegrafverket skall från och med den 1 juli 1920 utgöra:

telegrafkommissarie av klass 1 B	17
» » » 2	21

dels besluta, att från och med den 1 januari 1921 antalet avdelningsingenjörer vid telegrafverket skall ökas till fyra och antalet förste kontrollörer till tjugo;

dels medgiva, att ur telegrafverkets tjänst avgången person, vilken innehaft med pensionsrätt icke förenad befattning och som befinnes vara i behov av understöd, må av telegrafstyrelsen tilldelas årligt understöd med lämpligt belopp, icke överstigande vad som motsvarar två tredjedelar av den årsinkomst, han senast åtnjutit från telegrafverket, att utgå av nämnda verks medel, dock att dylikt understöd, där ej särskilda omständigheter föranleda undantag, må tilldelas allenast den, vars tjänstetid uppgår till minst 25 år, däri inberäknad den tid vederbörande före antagandet i telegrafverkets tjänst kan hava innehaft anställning vid enskilt telefonnät, som övertagits av telegrafverket, eller såsom föreståndare för eller biträde vid sådan växelstation inom rikstelefonnätet, vars betjäning antages av vederbörande abonnenter;

dels ock medgiva, att av telegrafverkets medel må till norra Sveriges rikstelefonisters vilohemsförening utan personlig ansvarighet under år 1920 utbetalas ett belopp av högst 25,000 kronor såsom bidrag till gäldande av föreningens kostnader för inrättande av ett vilohem.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

GUSTAF.

C. E. Svensson.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12
mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Svensson anförde:

Inledning.

I en till riksdagen den 25 april 1919 avlåten proposition (nr 391) framlade Kungl. Maj:t förslag till gemensamt lönesystem samt löneroglering för postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk. Sedan riksdagen i skrivelse nr 287 anmält sitt beslut i ämnet, utfärdade Kungl. Maj:t den 19 juni 1919 nytt avlöningsreglemente för tjänstemän vid ifrågavarande verk (sv. förf.-saml. nr 343), vilket reglemente träder i kraft den 1 juli 1920.

Genom den sålunda beslutade lönerogleringen inordnades föreståndarna för postkontoren samt för telegrafverkets och statens järnvägars stationer i likhet med övriga ordinarie tjänstemän vid ifrågavarande verk i en för de olika verken gemensam löneskala. Därvid förutsattes

emellertid, att en omklassificering av såväl postkontoren som telegrafstationerna skulle komma till stånd. Något definitivt förslag till denna omklassificering hade föregående år icke hunnit utarbetas, men ställdes i utsikt, att denna fråga skulle kunna underställas innevarande års riksdag.

Samtidigt med utfärdandet av förenämnda avlöningsreglemente anbefalldes Kungl. Maj:t jämväl generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de ändringar i fråga om klassificeringen av postkontoren respektive telegrafstationerna, som kunde föranledas av den nya löneregleringen. Till fullgörande härav har generalpoststyrelsen den 14 oktober 1919 och telegrafstyrelsen den 4 november samma år avgivit förslag i ämnet.

Över dessa förslag har kommunikationsverkens lönenämnd den 28 januari 1920 avgivit utlåtande, varefter generalpoststyrelsen i skrivelse den 10 februari 1920 yttrat sig i anledning av lönenämndens utlåtande. Framställningar i föreliggande ämne hava jämväl inkommit från åtskilliga sammanslutningar av tjänstemän vid postverket.

I detta sammanhang kommer jag jämväl att till behandling upptaga av telegrafstyrelsen i särskild skrivelse den 4 november 1919 gjorda framställningar rörande antalet av vissa högre befattningar vid telegrafverket m. m.

Jag övergår nu till en början till behandling av frågan om

Klassificering av postkontoren och telegrafverkets stationer.

Till en början må därvid i korthet beröras de förändringar i fråga om föreståndarbefattningarna vid ifrågavarande verk, som föregående år genomfördes.

Enligt hittills gällande avlöningsreglemente äro de manliga postmästarna indelade i 6 klasser (1 A, 1 B, 2 A, 2 B, 3 och 4), varjämte 3 postmästare av den högsta klassen (1 A) vid postkontoren Stockholm 1, Göteborg 1 och Malmö 1 åtnjuta särskilda tilläggsarvoden. Sistnämnda tilläggsarvoden hava genom det nya avlöningsreglementet bortfallit, och i stället har en ny högre postmästargrad, benämnd överpostmästare, inrättats. Övriga manliga föreståndare för postkontor hava sammanförts i 4 grader, benämnda postmästare av klass 1 respektive klass 2, klass 3 och klass 4, hänförliga till 15:e, 14:e, 12:e respektive 11:e lönegraderna. Denna indelning har erhållits på det sätt, att nuva-

Beslut vid
1919 års
lagtima
riksdag.

Postverket.

rande klasserna 1 A, 1 B, 2 A och 2 B utgått ur klassindelningen. Vidare har i 6:e lönegraden för postverkets del införts en ny ordinarie befattning, stationsmästare.

Beträffande de kvinnliga postmästarbefattningarna — av klass 3 och 4 — har någon förändring icke skett genom det nya avlöningsreglementet.

I fråga om de särskilda föreståndarbefattningarnas hänförande till viss klass hade kommunikationsverkens lönekommitté, vad postverket beträffar, uttalat sig allenast om den nya överpostmästargraden, och därvid gjort gällande, att denna högre grad enligt kommitténs mening för närvarande borde avses för de tre postmästare av klass 1 A, vilka nu enligt vad ovan antytts uppbära särskilt tilläggsarvode. I en vid kommitténs betänkande fogad reservation hade dock den meningen uttalats, att överpostmästargraden icke bort förbehållas allenast de nämnda tre postmästarna av nuvarande klass 1 A, utan att till densamma borde hänföras även vissa andra postmästare vid postkontor av nuvarande klass 1 A. Sistnämnda mening framfördes även av generalpoststyrelsen i särskilda yttranden av den 17 januari och den 3 mars 1919. I det förra av dessa yttranden föreslog styrelsen sålunda, efter en jämförelse med vissa telegrafstationer, att till postkontor med överpostmästare såsom föreståndare måtte hänföras, förutom de av kommittén omnämnda postkontoren, jämväl sex andra till nuvarande klass 1 A hänfödda postkontor, varigenom överpostmästarbefattningarnas antal sålunda skulle bliwa nio. Detta antal upptogs ock av styrelsen i dess utlåtande den 11 mars 1919 med förslag för år 1920 å antalet befattningshavare inom vissa lönegrader. I sistnämnda utlåtande utgick styrelsen jämväl från att vissa uppflyttningar skulle ske av postkontor från klass 2 A till klass 1 och från klass 3 till klass 2.

Vid föredragning av frågan om antalet av vissa befattningar vid postverket inför Kungl. Maj:t den 25 april 1919, anförde dåvarande chefen för civildepartementet beträffande föreståndarna för postkontoren bl. a., att han anslöte sig till av lönekommittén uttalad uppfattning, att klassificeringen av postkontoren samt telegraf- och järnvägsstationerna borde ske enligt såvitt möjligt enhetliga grunder, som dock måste lämna rum för ett beaktande av vart och ett av verkens säregna förhållanden. I avvaktan på denna gemensamma omklassificering ansåg departementschefen, att för det dåvarande icke några andra förändringar borde ske i postkontorens klassificering än sådana, som föranleddes av sammanförandet av dessa kontor till det av lönekommittén föreslagna

och av statsmakterna sedermera beslutade antalet grupper. Av samma skäl borde enligt departementschefens mening icke heller till kontor med överpostmästare hänföras flera av de till nuvarande klass 1 A hörande kontoren än av lönekommittén föreslagits.

Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts i enlighet härmed avfattade proposition nr 393 utan något särskilt uttalande i den av departementschefen sålunda berörda frågan.

Innebörden av Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut beträffande sådana postmästarbefattningar, vilkas antal skall underställas riksdagens prövning, framgår av följande sammanställning:

<i>Enligt 1919 års stat.</i>	<i>Enligt beslut av 1919 års lagtima riksdag</i>
-----	Överpostmästare 3
Postmästare av klass 1 A 11}	Postmästare av klass 1 31
» » » 1 B 23}	
Postmästare av klass 2 A 15}	Postmästare av klass 2 43
» » » 2 B 28}	

De manliga föreståndarna för telegrafverkets stationer utgöras enligt hittills gällande avlöningsreglemente av dels telefon- och telegrafdirektörer, de sistnämnda av två grader, dels ock telegrafkommissarier av fyra lönegrader. Enligt det nya avlöningsreglementet hava de två graderna telegrafdirektörer sammanslagits till en grad samt den högsta kommissariegraden uppdelats i två grader. Om man bortser från telefon- och telegrafdirektörerna, vilka intaga en särskild ställning, komma sålunda de övriga manliga stationsföreståndarna på den nya lönestaten att utgöra fem klasser, benämnda telegrafkommissarie av klass 1 A respektive klass 1 B, klass 2, klass 3 och klass 4 samt hänförda till 16:e, 15:e, 14:e, 12:e respektive 11:e lönegraden.

Telegraf-
verket.

Av kvinnliga stationsföreståndarbefattningar finnas enligt nu gällande avlöningsreglemente tre grader, eller kommissarie av 5:e, respektive 6:e och 7:e lönegraderna, under det att i det nya reglementet upptagas allenast två dylika befattningar, telegrafkommissarier av klass 5 och klass 6.

I fråga om antalet av de särskilda befattningarna föreslog telegrafstyrelsen i skrivelse den 22 november 1918, bland annat, att till telegrafkommissarier av klass 1 A måtte hänföras föreståndarna för Hälsingborgs, Gävle, Norrköpings, Uppsala och Örebro stationer samt till kommissarier av klass 1 B övriga kommissarier av 1:a lönegraden. Styrelsen meddelade därjämte sin avsikt att efter dåvarande telegrafdirektörens i

Sundsvall avgång nedflytta Sundsvalls station till kommissariestation av klass 1 A. Telegrafdirektörerna skulle då endast bliva tre till antalet, placerade i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Kommunikationsverkens lönekommitté biträdde i yttrande den 20 december 1918 telegrafstyrelsens ifrågavarande förslag.

Sedermera framlade telegrafstyrelsen i skrivelse den 7 mars 1919 förslag bland annat rörande telegrafkommissarier, som enligt styrelsens uppfattning borde hänföras till klass 1 B och till klass 2.

I proposition den 25 april 1919, nr 394, underställde Kungl. Maj:t riksdagen förslag i fråga om antalet av vissa högre befattningar vid telegrafverket. I sitt yttrande till det vid nämnda proposition fogade statsrådsprotokollet betonade departementschefen, beträffande föreståndarna vid telegrafstationerna, till en början, att uppördsprovisionens borttagande nödvändiggjorde en omklassificering av dessa stationer. Oavsett denna fråga förordade departementschefen emellertid, att telegrafdirektörernas antal tillsvicare skulle, liksom dittills, bestämmas till fyra. Beträffande telegrafkommissarierna i den högsta löneklassen yttrade departementschefen vidare, att då de av telegrafstyrelsen såsom hänförliga till denna klass angivna kommissariestationerna vid jämförelse med övriga med dem dittills likställda stationer syntes intaga en sådan särställning, såväl ekonomiskt som i fråga om trafikens omfattning, framför de senare, som väl motiverade deras hänförande till den högre klassen, hade telegrafstyrelsens förslag härutinnan icke givit departementschefen anledning till erinran. I enlighet härmed borde således tillsvicare i lönestaten upptagas fem telegrafkommissarier av klass 1 A.

Beträffande övriga föreståndare för telegrafstationer av sådan grad, att deras antal skulle bestämmas av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt, d. v. s. telegrafkommissarier av klass 1 B och av klass 2, framhöll departementschefen, hurusom, då omklassificeringen vid de olika verken borde ske enligt så vitt möjligt enhetliga grunder, avgörande härutinnan ej borde träffas, innan lönenämnden yttrat sig i ämnet. Vid sådant förhållande borde, enligt departementschefens mening, då antalet kommissarier av 1:a lönegraden för det dåvarande utgjorde sexton, därav, enligt vad nyss antytts, fem skulle hänföras till den nya klassen 1 A, antalet telegrafkommissarier av klass 1 B tillsvicare upptagas till elva. Telegrafkommissarier av klass 2 borde vidare upptagas till samma antal som nuvarande kommissarier av 2:a lönegraden eller sexton. Vad sålunda av departementschefen föreslagits blev av Kungl. Maj:t och riksdagen bifallet.

För belysande av denna fråga må hänvisas till följande sammanställning, avseende sådana föreståndarbefattningar, vilkas antal fastställs av Kungl. Maj:t och riksdagen:

<i>Enligt 1919 års stat.</i>	<i>Enligt beslut vid 1919 års lagtima riksdag.</i>			
Telefondirektör	2	Telefondirektör	2	
Telegrafdirektör av 1:a lönegraden	1	Telegrafdirektör	4	
» » 2:a »	3			
Telegrafkommissarie av 1:a lönegr.	16	{	Telegrafkommissarie av kl. 1 A.....	5
» » 2:a »	16		» » kl. 1 B.....	11
			» » kl. 2.....	16

Uti indelningen av föreståndarna för statens järnvägars stationer har icke skett någon förändring genom det nya avlöningsreglementet. Ifrågavarande föreståndarbefattningar komma sålunda jämväl på den nya lönestaten att utgöras av överinspektorer, stationsinspektorer av klass 1, respektive klass 2, klass 3, klass 4 A och klass 4 B samt stationsmästare av klass 5 respektive klass 6 och 7.

Statens
Järnvägar.

För vinnande av överskådlighet vid sammanförandet av stationsföreståndarbefattningarna vid de olika verken i det gemensamma avlöningsreglementet hava med avseende å befattningarna till och med klass 4, uppifrån räknat, föreståndare av samma klass i tjänsteförteckningen hänförts till samma lönegrad, därvid med varandra jämställts överpostmästare, telegrafkommissarie av klass 1 A och överinspektor; vidare postmästare av klass 1, telegrafkommissarie av klass 1 B och stationsinspektor av klass 1; postmästare av klass 2, telegrafkommissarie av klass 2 och stationsinspektor av klass 2; postmästare av klass 3, telegrafkommissarie av klass 3 och stationsinspektor av klass 3; samt slutligen postmästare av klass 4, telegrafkommissarie av klass 4 och stationsinspektor av klass 4 A.

Jämförelse
mellan de
olika
verken.

Jag övergår härefter till en redogörelse i korta drag för de huvudgrunder, enligt vilka klassindelningen av ifrågavarande anstalter hittills ägt rum inom postverket och telegrafverket, samt de förändringar beträffande denna indelning, som av vederbörande verksstyrelser nu ifrågasatts.

Redogörelse
för gällande
klassificeringsgrunder
samt däri av
vederbörande
verksstyrelser ifrågasatta
ändringar.

Vad till en början angår postkontorens klassificering, så utarbetades av 1907 års postkommission härför vissa grunder, vilka i sin ordning i allt väsentligt överensstämde med tidigare enligt förslag av 1899 års post- och telegrafkommitté antagna principer. Enligt Kungl. Maj:ts brev

Postverket.
Gällande
grunder.

den 23 oktober 1914 skulle allmän omreglering av postkontorens klassindelning äga rum vart femte år från och med år 1910 räknat, och blevo de av 1907 års postkommission föreslagna grunderna tillämpade såväl vid den år 1910 genomförda regleringen som ock vid 1915 års omreglering. Enligt berörda grunder ordnades postkontoren inbördes efter en poängberäkning, i vilken hänsyn tagits till ej mindre än 13 olika faktorer, värdesatta efter den officiella statistiken och särskilt infordrade uppgifter.

Ifrågavarande faktorer voro:

- 1) Antalet avgångna oassurerade portopliktiga försändelser samt nummerexemplar av abonnerade tidningar vid postkontoret;
- 2) antalet avgångna oassurerade postsaksförsändelser, ävensom postförskotts-försändelser och postanvisningar vid postkontoret och underlydande poststationer;
- 3) antalet avgångna rekommenderade försändelser och oassurerade paket vid postkontoret;
- 4) antalet avgångna assurerade försändelser vid postkontoret;
- 5) avgångna assurerade försändelsers angivna värde vid postkontoret;
- 6) antalet ankomna värdeförsändelser vid postkontoret;
- 7) antalet utbetalade postanvisningar vid postkontoret och underlydande poststationer;
- 8) inbetalade postanvisnings- och pronumerationsmedel vid postkontoret och underlydande poststationer;
- 9) utbetalade postanvisnings- och tidningsmedel vid postkontoret och underlydande poststationer;
- 10) övriga utgivna medel vid postkontoret (utom medelsleveranser);
- 11) postkontorets egen uppbörd för frankotecken och utgivarkorsband, underlydande poststationers m. fl. frankoteckensuppbörd ävensom influtna befordrings- m. fl. avgifter för tidningar och lösenuppbörd;
- 12) antalet underlydande personal vid postkontoret; samt
- 13) antalet underlydande poststations- och ångbåtspostexpeditionsföreståndare samt lantbrevbärare och postförare.

Förslag av
generalpost-
styrelsen.

I sitt nu ingivna förslag anför generalpoststyrelsen, att styrelsen funnit gällande grunder mera invecklade än som krävdes för åstadkommande av en rättvis jämförelse av postkontoren sinsemellan. Hos styrelsen verkställda förberedande utredningar för den omklassificering av postkontoren, som enligt hittills gällande bestämmelser skulle komma till stånd vid 1920 års ingång, hade nämligen tillfullo ådagalagt, att flera av de brukliga faktorerna stode i synnerligen jämnt förhållande till andra vid samtliga postkontor, eller, med andra ord, att deras medräknande visserligen ökade poängsummorna men icke åstadkomme annat utslagsgivande resultat än det, som skulle vunnits, även om dessa fak-

torer lämnats å sido. Exempelvis stode antalet avgående försändelser i stort sett i direkt förhållande till postuppbörden o. s. v.

Sedan generalpoststyrelsen därpå framhållit, att styrelsen haft att beakta, hurusom förslaget till den nu förestående klassificeringen av postkontoren borde prövas under jämförelse med motsvarande förslag till klassindelning av telegraf- och järnvägsstationerna, anför styrelsen, att därest en jämförelse på detta område skulle äga rum mellan postverket och något av de andra verken, man närmast vore hänvisad att söka uppdraga en sådan med telegrafverket, vars organisation i fråga om den administrativa delen av verksamheten någorlunda liknade postverkets. Efter att på ett tidigare stadium hava under hand överlagt med telegrafstyrelsen i frågan hade generalpoststyrelsen emellertid kommit till den övertygelsen, att de faktorer, som för postverkets del borde tagas i beräkning för vinnande av ett rättvist bedömande av förhållandet mellan de olika postförvaltarnas arbete och ansvar vore av den art, som saknade direkt motsvarighet inom telegrafverket. Att åstadkomma någon enhetlighet i fråga om själva principerna för värdesättningen av varje trafikanstalt inom de båda verken syntes därför uteslutet.

För att emellertid underlätta bedömandet av det av generalpoststyrelsen uppgjorda förslaget till klassificering av postkontoren hade styrelsen utarbetat sitt förslag på grundval av en poängberäkning, omfattande allenast 5 mot förut använda 13 faktorer.

Dessa fem faktorer, på vilka generalpoststyrelsens nu föreliggande förslag är uppbyggt, äro:

1) den totala postuppbörden eller summan av alla postverkets inkomster av varje slag, som inflyta vid postkontor direkt eller genom poststationerna, dock med undantag för postavgifter för postabonnerade tidningar;

2) omsättningen av anförtrödda medel, uppskattad genom summan av in- och utbetalda postanvisningar;

3) tidningsrörelsen, i vad den avser postkontors å utgivningsorten befattning med beställning och distribution av ortstidningar till andra postanstalter, uppmätt genom antalet ankomna tidningsrekvisitioner;

4) uppbörd för försålda statsstämplar;

5) postsparbanksrörelsen, däri inberäknade de olika särskilda förvaltningsgrenar, för vilka in- och utbetalningar handhavas av postsparbanken och verkställas genom postanstalterna, vilken faktor jämväl ansetts böra värdesättas genom penningomsättningen.

Beträffande envar av ifrågavarande faktorer har generalpoststyrelsen i sitt förslag närmare utvecklat anledningen till dess medtagande i beräkningen och den betydelse, som enligt styrelsens förmenande därvid

borde tillmätas densamma och torde i detta hänseende få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Den av generalpoststyrelsen för de olika faktorerna uppgjorda poängskalan har följande utseende:

1) postuppbörden; poäng har beräknats med 1 för varje 1,000-tal av totaluppbörden;

2) omslutningen av postanvisningsrörelsen; poängberäkningen är gjord med 1 på 100,000 kronor av omsättningen;

3) tidningsrörelsen; poängen har fastställts till 1 på 1,000 av antalet ankomna tidningsrekvisitioner;

4) stämpeluppbörden; för poängsättningen har tillämpats en graderad skala av följande utseende:

poäng	enhet	intill en uppbörd av
1	1,000 kronor	10,000 kronor
1	10,000 »	100,000 »
1	100,000 »	—

5) postsparbanksrörelsen; poängberäkningen har satts till 1 på varje 20,000-tal kronor av omsättningen (summa in- och utbetalningar).

Till grund för den verkställda utredningen har, enligt vad generalpoststyrelsen uppger, lagts postverkets officiella statistik samt i erforderlig mån särskilt infordrade uppgifter för år 1918.

Uppdragandet av gränserna på den för postkontoren sålunda uppgjorda poängskalan mellan de olika postkontorsklasserna har, enligt vad styrelsen utvecklar, mött en svårighet, som i förevarande särskilda fall i någon mån ökats genom att antalet klasser skulle minska från sex till fem. Styrelsen har emellertid utgått ifrån den bestående klassindelningen och ansett sig böra ifrågasätta endast de förändringar och jämkningar uti denna, vilka funnits motiverade av dels den starka utveckling, postverkets hela rörelse genomgått sedan det ursprungliga förslaget till denna indelning av 1907 års kommission utarbetades, dels ock i synnerhet de postverket därefter tillagda nya arbetsuppgifterna. I enlighet härmed har styrelsen funnit sig, där särskilda omständigheter icke betingade undantag, böra föreslå följande lägsta poängtal för postkontors uppflyttning i varje klass:

klass 3	100 poäng
» 2	200 »
» 1	400 »
överpostmästarklass	1,000 »

Enligt nu angivna grunder har generalpoststyrelsen låtit utarbeta ett detaljerat förslag i fråga om postkontorens fördelning i de olika

klasserna, upptagande, bland annat, nio postkontor i överpostmästarklassen.

Generalpoststyrelsen framhåller i samband härmed, att styrelsen känt det som en bjudande plikt att såväl i postverkets som dess personals intresse förnya sin förut framställda begäran om postmästartjänsternas vid vissa av de största postkontoren uppflyttning i överpostmästargraden. En objektiv granskning på grundval av den verkställda poängberäkningen för postkontoren och telegrafverkets statistik för år 1918 gäve enligt styrelsens förmenande vid handen, att åsyftade postkontor i fråga om rörelsens storlek höjde sig över närmast lägre å skalan befintliga postkontor förhållandevis minst lika mycket som de till klass 1 A hänförliga telegrafstationerna i samma hänseende stode högre än närmast efterföljande stationer. Styrelsen hyste ock fortfarande den övertygelsen, att ifrågavarande postförvaltartjänster i fråga om arbets art, omfattning och ansvar icke med fog kunde värdesättas lägre än motsvarande kommissariebefattningar vid telegrafverket.

Generalpoststyrelsens föreliggande förslag innebär, att till varje klass skulle hänföras nedan angivna antal postkontor, nämligen:

till överpostmästarklassen	9	postkontor
» klass 1	34	»
» » 2	50	»
» » 3	88	»
» » 4	75	»

Tillhoppa 256 postkontor

Beträffande härefter klassindelningen av stationerna vid telegrafverket har tidigare den avgörande faktorn i allmänhet varit den å vederbörande station inflytande uppbördens, vilken faktorsbetydelse dock i en del särskilda fall modifierats av mera lokala eller tekniska hänsyn. Någon principiell ändring härutinnan åstadkoms icke vid den år 1907 vidtagna omorganisationen av telegrafverket, i samband varmed ny klassindelning fastställdes. I denna klassificering hava senare allenast mindre förändringar ägt rum, såsom i sammanhang med nyinrättande och indragning av stationer. Att 1907 års klassificering kunnat äga bestånd så lång tid utan egentlig olägenhet torde hava sin förklaring i den speciella avlöningsform, som varit gällande för telegrafverkets stationsföreståndare, i det att uppbördsp provisionen, vilken för dessa tjänstemän ersatt tjänstgöringspenningarna, automatiskt anslutit sig till uppbördens storlek och sålunda, oberoende av

Telegraf-
verket.
Gällande
grunder.

stationens klass, givit föreståndaren ett direkt vederlag för den ökning i arbete och ansvar, som följt med stationens tillväxt.

Förslag av
telegrafstyrel-
sen.

I sitt nu föreliggande förslag till omklassificering anför telegrafstyrelsen, att en klassificering av stationerna på grundval av de nuvarande förhållandena måste giva ett resultat, som väsentligt skiljer sig från den hittills gällande klassindelningen. Efter omnämnande av att de underhandlingar, som ägt rum mellan representanter för telegrafstyrelsen och generalpoststyrelsen i syfte att utfinna en för verken gemensam klassificeringsgrund, till följd av vissa väsentliga olikheter de båda verken emellan icke lett till något resultat, framhåller telegrafstyrelsen, att styrelsen sett sig hänvisad till att upprätta en för telegrafverket speciell klassificeringsgrund. Vid sökandet efter en i möjligaste mån rättvis sådan grund hade styrelsen sett sig föranlåten att delvis frångå de principer, som tillämpats vid hittills genomförda regleringar i fråga om klassindelningen, nämligen att — med undantag allenast för ett fåtal stationer med särskilt stor genomgångstrafik eller besvärande underhålls- och rangeringsarbete — låta stationernas klass bestämmas uteslutande av uppbördens storlek. Stationsförvaltningen hade nämligen med den år från år stigande trafiken och nätens upphörliga tillväxt blivit alltmera komplicerad och mångsidig, och rättvisan krävde, att hänsyn hädanefter i högre grad än hittills toges till alla de faktorer av skilda slag, som bestämde en stationsföreståndares arbete och ansvar.

Vid uppgörandet av sitt förslag till klassificering hade styrelsen därför, för fastställande i första hand av den inbördes storleksordningen stationerna emellan, tagit hänsyn, förutom till uppbörden, även till storleken av det totala arbete, som stationen hade att utföra, vidare till omfattningen och svårighetsgraden av det lednings- och apparatunderhåll, som ombesörjdes av den under stationsföreståndarens befäl och ledning stående reparatörspersonalen, samt slutligen till landsnätens storlek och understationernas antal och betydelse ur arbets- och förvaltningssynpunkt.

Till grund för beräkningarna av denna stationernas inbördes ordningsföljd hade lagts telegrafverkets officiella statistik för år 1918, kompletterad med vissa särskilt infordrade uppgifter för samma år.

Sedan den inbördes ordningen blivit klarlagd enligt ovan berörda principer, hade gränserna mellan de olika klasserna av stationer uppdragits med ledning av den allmänna kännedom, styrelsen besatte i fråga om stationernas absoluta storlek och de krav, som de ställde på sina föreståndares duglighet och omdömesförmåga. Härvid hade särskilt

aktgivits på, att kommissarietjänsterna kommit i ett rätt avvägt förhållande till de övriga i avlöningsreglementets tjänsteförteckning upptagna trafikbefattningar, med vilka de vore att närmast jämföra, d. v. s. överkontrollör, förste kontrollör och kontrollör.

Telegrafstyrelsen har därefter i detalj redogjort för sitt förslag till klassificering av stationerna av klasserna 1 A — 2, rörande vilka riksdagen har att jämte Kungl. Maj:t besluta; och skulle enligt detta förslag till nämnda klasser hänföras sammanlagt 57 stationer. Återstående kommissariestationer, till ett antal av 90, beträffande vilka Kungl. Maj:t ensam äger bestämma antalet befattningar, anser styrelsen böra fördelas på klasserna 3 och 4 (manliga) samt 5 och 6 (kvinnliga).

Härvid påpekar styrelsen, att det förhållandet, att stationerna under årens lopp vuxit i omfattning olika fort, under det att den år 1907 fastställda klassindelningen hela tiden bibehållits i det närmaste oförändrad, hade haft till följd, att ett antal stationer med kvinnlig föreståndare numera nått en storlek, som vida överstege de minsta manliga stationernas. Under det att 1907 års klassificering utgått från och konsekvent genomfört den principen, att de större stationerna skulle undantagslöst förbehållas de manliga tjänstemännen och endast de mindre betydande stationerna erhålla kvinnliga föreståndare, hade nu den situationen inträtt, att manliga och kvinnliga kommissariestationer vore i storleksordning blandade om varandra. Så vore för närvarande icke mindre än 28 stationer av klasserna 5 och 6 i omfattning större än den minsta av de stationer, som år 1907 på grund av sin uppbördsstorlek erhållit och ännu hade kvar manlig föreståndare.

Ställd inför uppgiften att avgiva förslag till omklassificering jämväl av dessa stationer, vilka icke kunde efter samma klara linjer som de förenämnda större stationerna inrangeras mellan vissa skarpt markerade klassgränser, hade styrelsen funnit det vara mindre lämpligt att nu återupptaga den förut tillämpade principen i fråga om stationernas fördelning mellan manliga och kvinnliga tjänst innehavare. Oaktat man kunde säga, att stationerna, då de nått en viss storlek, såsom regel borde ställas under manligt befäl, vore styrelsen dock i tillfälle att konstatera, att i vissa fall även relativt stora stationer under de gångna åren visat sig kunna förtjänstfullt skötas av kvinnliga föreståndare. Frågan om överförandet av en station från kvinnlig till manlig eller från manlig till kvinnlig klass borde därför enligt styrelsens mening hädanefter såsom hittills göras till föremål för prövning från fall till fall. De synnerligen svåra förhållanden, som vore rådande å bostadsmarknaden, gjorde det dessutom till en personalens egen angelägenhet, att så få

omkastningar som möjligt vidtoges inom den närmaste tiden i fråga om stationernas besättning med manlig eller kvinnlig föreståndare. Hänsynen till de kvinnliga tjänstemännens befordringsförhållanden, vilka skulle i hög grad förryckas genom ett generellt tillämpande av den äldre principen, manade ock till försiktighet i detta hänseende. Det hade därför synts styrelsen vara den enklaste och naturligaste utvägen att för de här ifrågasvarande stationerna föreslå en klassificering, som, med bibehållande tills vidare av den nuvarande faktiska fördelningen mellan manliga och kvinnliga tjänstemän, endast innebure ett uppdragande av rättvist avvägda gränser dels mellan klasserna 3 och 4 och dels mellan klasserna 5 och 6.

Telegrafstyrelsen framlägger härefter sitt detaljförslag även i fråga om sist berörda stationer.

I sin helhet är innebörden av styrelsens förslag den, att beträffande klass 1 A icke skulle företagas någon ändring i den av Kungl. Maj:t och riksdagen från och med den 1 juli 1920 beslutade omfattningen av denna grupp, samt att i övrigt följande antal stationer skulle hänföras till de särskilda grupperna:

till klass 1 B	24 stationer
» » 2	28 »
» » 3	11 »
» » 4	2 »
» » 5	48 »
» » 6	29 »

Beträffande klass 2 må anmärkas, att till denna klass hänförts Ängelholms och Klippans stationer, vilka för närvarande förestås av kvinnliga kommissarier av 5:e lönegraden men av telegrafstyrelsen ansetts böra efter de nuvarande föreståndarnas avgång eller förflyttning uppflyttas i förstnämnda klass.

Lönenämndens förslag.

Allmänna synpunkter.

I sitt utlåtande erinrar kommunikationsverkens lönenämnd till en början, att beträffande statens järnvägar någon omklassificering av stationerna icke påkallades utav organisatoriska förändringar i samband med det nya avlöningsreglementet och att järnvägsstyrelsen ej heller av Kungl. Maj:t erhållit sådant uppdrag att inkomma med förslag till omklassificering, som i samband med löneregleringen lämnats generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen. Enligt vad lönenämnden inhämtat, funne järnvägsstyrelsen jämväl de nu tillämpade grunderna för klassificering av statens järnvägars stationer riktiga och tillfyllestgörande och hade

därför icke för avsikt att upptaga klassificeringsfrågan i dess helhet till behandling, förr än till grund för bedömandet av stationernas inbördes ställning kunde läggas trafikfaktorerna för en tidsperiod, under vilken mera normala förhållanden kunde anses hava varit rådande. Oaktat sålunda frågan om klassificeringsgrunderna för statens järnvägars stationer icke vore aktuell, hade lönenämnden dock, med hänsyn till nämndens uppgift att även på detta område söka åstadkomma likställighet de olika kommunikationsverken emellan, ansett sig vid bedömandet av klassificeringsförslagen för post- och telegrafverken böra taga vederbörlig hänsyn jämväl till den bestämda klassificeringen vid statens järnvägar.

Lönenämnden anför vidare inledningsvis, att nämnden vid behandlingen av de nu föreliggande klassificeringsfrågorna vid post- och telegrafverken icke ingått i prövning av de grunder, enligt vilka de särskilda föreståndarbefattningarna borde fördelas mellan manliga och kvinnliga tjänstehavare. Vad postverket beträffade, sammanhänge denna fråga icke direkt med klassificeringsspörsmålet, enär enligt 1919 års avlösningsreglemente någon viss postmästargrad icke vore förbehållen för allenast kvinnliga tjänstemän, utan i stället förutsattes, att postmästare av såväl 3:e som 4:e klass kunna utgöras antingen av manliga eller av kvinnliga befattningshavare. Vid telegrafverket rådde ett annat förhållande, i det att telegrafkommissariebefattningarna av till och med klass 4, uppifrån räknat, vore avsedda för manliga tjänstemän och motsvarande befattningar av klasserna 5 och 6 för kvinnliga tjänstemän. Vid en genomgående revision av gällande klassindelning vid telegrafverket kunde sålunda tänkas, att den hittillsvarande fördelningen av befattningarna mellan manliga och kvinnliga tjänstemän komme att undergå förändringar i större eller mindre omfattning. Telegrafstyrelsens klassificeringsförslag grundade sig emellertid i förevarande avseende i huvudsak på den nuvarande faktiska fördelningen mellan manliga och kvinnliga tjänstemän och innebure allenast ett uppdragande av gränserna dels mellan klasserna 3 och 4 och dels mellan klasserna 5 och 6. I denna punkt förutsatte lönenämnden icke någon annan ändring i telegrafstyrelsens förslag, än som betingades av nämndens uppfattning om klassgränserna över huvud, detta så mycket mindre som avgörandet i fråga om antalet av de kommissariebefattningar, beträffande vilka utbyte kunde tänkas ske mellan manliga och kvinnliga tjänstemän, läge hos Kungl. Maj:ts ensam och verkets styrelse sålunda ägde möjlighet att, då sådant funnes behöfligt, när som helst påkalla de jämkningar härutinnan, som kunde anses betingade av utvecklingen.

Efter en redogörelse för utvecklingen av de vid statens järnvägar tillämpade klassificeringsprinciperna, i vilket hänseende torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, framhåller lönenämnden vidare, att vid en jämförelse mellan de huvudgrunder, på vilka de föreliggande klassificeringsförslagen vid post- och telegrafverken samt den bestående klassindelningen av stationerna vid statens järnvägar vore byggda, funne man, att dessa grunder vad telegrafverket och statens järnvägar beträffade i stort sett erbjöde åtskilliga likheter. De av generalpoststyrelsen föreslagna klassificeringsgrunderna för postkontoren vore däremot av väsentligt olikartad innebörd och erbjöde ej samma möjlighet till jämförelse med de båda övriga verken, som föreläge i fråga om dessa senare inbördes. Oaktat generalpoststyrelsen sökt att genom nedbringandet av antalet inverkanande faktorer från 13 till 5 underlätta en dylik jämförelse, utgjorde den nu för postverkets del gjorda uppställningen av för klassificeringen grundläggande faktorer och dessas inbördes värdesättning allt fortfarande ett för detta verk säreget system, erbjödande endast föga ledning för en jämförelse verken emellan. Bortsett från denna synpunkt hade lönenämnden emellertid vid en granskning av generalpoststyrelsens förslag, betraktat i och för sig, funnit anledning till vissa principiella erinringar gent emot de av styrelsen framlagda klassificeringsgrunderna. Dessa anmärkningar avsåge huvudsakligen följande förhållanden, nämligen att vardera av de båda faktorerna, omslutningen av postanvisningsrörelsen och tidningsrörelsens storlek, tilldelats en enligt nämndens uppfattning i vissa avseenden mindre riktig innebörd och betydelse samt att den sida av en stationsföreståndares arbete och ansvar, som kunde uttryckas genom det allmänna befälsförhållandet eller personaluppsättningen inom tjänsteområdet, icke erhållit någon självständig plats i systemet.

Till följd av dessa principiella erinringar, som av lönenämnden i dess utlåtande närmare utvecklats, hade nämnden haft under övervägande möjligheten av att företaga en mera ingående omarbetning av själva grunderna för generalpoststyrelsens klassificeringsförslag, och hade nämnden jämväl låtit utarbeta vissa förberedande förslag till omläggning i ovan berörda avseenden av poängsystemet med därav följande omgrupperingar av en del postkontor. Då emellertid ett fullföljande av arbetet efter av nämnden angivna linjer skulle hava nödvändiggjort hela ärendets återremitterande till generalpoststyrelsen i och för nya långvariga och tidsödande utredningar, hade nämnden i sakens nuvarande läge ansett sig böra avstå från kravet på en dylik genomgående omarbetning och i stället i det väsentliga anknutit sitt klassificeringsförslag till det av

generalpoststyrelsen framlagda. Detta hade ock utan större olägenhet kunnat ske, enär det vid verkställda undersökningar på vissa punkter framgått, att de ändringar nämnden ansett behöfliga i generalpoststyrelsens förslag, i vad detsamma avsåge uppdragande av gränserna mellan de olika klasserna, vore av den art, att skiljaktigheterna, vad de högre grupperna beträffade, mellan generalpoststyrelsens sålunda modifierade förslag och ett enligt nämndens utgångspunkt omarbetat sådant komme att bliva väsentligt mindre än som kunnat förmodas. Ytterligare hade någon utjämning ägt rum genom en eller annan omflyttning av postkontor, som enligt generalpoststyrelsens poängskala låge nära de av nämnden tilltänkta gränslinjerna mellan olika klasser.

Beträffande härefter sättet för bestämmande av gränserna mellan de olika klasserna av stationer och postkontor å den efter poängsumman uppgjorda löpande skalan hade lönenämnden jämväl i detta hänseende funnit anledning till vissa allmänna anmärkningar mot de föreliggande förslagen. Nämnden hade härvid utgått från, att ökningen i arbetsuppgifternas kvalitet och ansvar allt ifrån den obetydligaste och till den största och mest svårskötta stationen borde kunna avmätas på en genomgående och likformig poängskala, och att, såsom fallet vore enligt det nya avlöningsreglementet, stegringen i avlöning klasserna emellan vore något så när jämu. Lönenämnden funne därför det naturliga vara, att de särskilda klasserna komme att omfatta ungefärligen lika stora avsnitt av poängskalan. Uppstode större olikformigheter härvidlag, tydde detta enligt nämndens mening på, att antingen poängberäkningen icke vore fullt likartad på de högre och på de lägre stadierna eller ock att gränsbestämningen klasserna emellan vore mindre riktig. Givetvis kunde ock felaktigheter föreligga samtidigt i båda dessa avseenden.

Vid en granskning ur dessa synpunkter av den utav generalpoststyrelsen uppgjorda klassindelningen, hade nämnden funnit, att de högsta grupperna upptoge en opropotionerligt stor del av poängskalan. Bortsett från de allra största postkontoren, där särskilda förhållanden kunde anses rådande och som avsetts för överpostmästare, inrymde den av generalpoststyrelsen föreslagna klassen 1 poängtal mellan 988 och 400, klass 2 dylika tal mellan 400 och 202, klass 3 mellan 194 och 101 samt klass 4 mellan 97 och 19. Särskilt klass 1, men även klass 2 sträckte sig sålunda över en synnerligen vid latitud. En jämförelse med statens järnvägar och därstädes gällande poängsystem visade ett helt annat förhållande. Sålunda omfattade klass 1 därstädes poängtal från 374 till 299, klass 2 dylika tal från 308 till 204, klass 3 tal från 222 till 116 och klass 4 A tal från 195 till 101.

Beträffande telegrafverket, så grundade sig det av telegrafstyrelsen framlagda klassificeringsförslaget väl icke på något från början uppgjort poängsystem, utan hade först den inbördes storleksordningen stationerna emellan och därefter gränserna mellan de olika klasserna av telegrafstyrelsen uppdragits med ledning av vissa allmänna faktorer och av styrelsens kännedom ifråga om förhållandena på respektive platser. Men även den av telegrafstyrelsen företagna uppskattningen borde kunna uttryckas genom poängsiffror, och enligt vad lönenämnden inhämtat skulle, bortsett från de redan genom 1919 års riksdagsbeslut till antal och föreståndarskap bestämda stationerna av klass 1 A, den närmast lägre klassen, 1 B, komma att enligt telegrafstyrelsens beräkningssätt omsluta poängtal från 1,100 till 445, klass 2 dylika tal från 433 till 253, klass 3 tal från 367 till 166 och klass 4 tal från 132 till 119.

Ehuru man till följd av de inom varje verk skiftande förhållandena och de olikartade grunderna för poängberäkningen givetvis icke kunde använda sig av dessa siffersammanställningar för uppkonstruerande på aritmetiskt sätt av de olika klassgränserna, funne dock nämnden av den lämnade översikten framgå, att de högre stationsföreståndarklasserna vid postverket och telegrafverket i de föreliggande förslagen fått sig ett allt för stort utrymme tillmätt i jämförelse med motsvarande klasser vid statens järnvägar, eller, med andra ord, att ifrågavarande högre klasser vid de båda förstnämnda verken enligt styrelsernas förslag skulle komma att omfatta, förutom sådana befattningar, som otvivelaktigt borde dit hänföras, även åtskilliga föreståndarskap, vilkas arbetsuppgifter vore närmare jämförliga med vad som vid statens järnvägar kunde anses påvåla stationsföreståndare inom lägre klasser. I betraktande härav hade lönenämnden icke ansett sig kunna underlåta att för vinnande i någon mån av likställighet de särskilda verken emellan föreslå en del ganska betydande förskjutningar i de av generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen föreslagna gränserna mellan de olika föreståndarklasserna. I sakens natur låge visserligen, att några absolut bindande skäl i allmänhet icke kunde företes för gränsernas bestämmande på det ena eller andra sättet, men nämnden ansåge dock, att en fördelning enligt nämndens förslag innebure en någorlunda likformig och rättvis placering av likvärdiga befattningar vid de olika verken i mot varandra svarande klasser.

I överensstämmelse med nu angivna huvudgrunder har lönenämnden framlagt ett detaljerat förslag till klassindelning av föreståndare för postkontor och telegrafstationer.

Till belysande av innebörden utav nämndens förslag, till en början vad *postverket* beträffar, må meddelas att de olika klasserna skulle komma att omfatta följande antal befattningar, nämligen: Postverket.

	enligt generalpoststyrelsens förslag	enligt nämndens förslag
överpostmästarklassen	9	3
klass 1	34	18
» 2	50	30
» 3	88	42
» 4	75	163
	S:ma 256	256

I jämförelse med nu gällande fördelning innebär nämndens förslag vad *postverket* beträffar följande förändringar:

från klass 1 B till klass 2 överföres 13 befattningar,
 » » 2 A » » 3 » 1 befattning,
 » » 2 B » » 3 » 25 befattningar,
 » » 3 » » 4 » 70 »

Förslaget innebär alltså en nedflyttning av sammanlagt 109 postmästartjänster.

Beträffande *telegrafverket* innebär nämndens förslag, att till de olika klasserna skulle hänföras följande antal befattningar, därvid till jämförelse även angives antalet enligt telegrafstyrelsens förslag: Telegrafverket.

	enligt telegrafstyrelsens förslag	enligt nämndens förslag
klass 1 B	24	17
» 2	28	21
» 3	11	15
» 4	2	12
» 5	48	39
» 6	29	38
	S:ma 142	142 stationer

Härtill komma de redan av Kungl. Maj:t och riksdagen beslutade 5 kommissariebefattningarna av klass 1 A, rörande vilka någon ändring nu icke ifrågasättes.

Nämndens förslag innebär, i jämförelse med nuvarande förhållanden vid telegrafverket, följande förändringar.

Från klass 2 till klass 1 B överföras	6	befattningar,
» » 3 » » 2	» 11	»
» » 4 » » 3	» 4	»
» » 5 » » 3	» 2	»
» » 3 » » 4	överföres	1 befattning (Lysekil),
» » 6 » » 5	överföras	6 befattningar.

I likhet med vad telegrafstyrelsen ifrågasatt skulle vidare enligt nämndens förslag en station (Oxelösund) nedflyttas från klass 5 till klass 6.

Beträffande förslaget detaljer må i övrigt här allenast anmärkas, att lönenämnden upptagit Ängelholms och Klippans stationer under klass 3, men har nämnden därvid icke ansett, att ett omedelbart utbyte av dessa stationers kvinnliga föreståndare mot manliga telegrafkommis-sarier skulle äga rum, utan borde det enligt nämndens mening bliva beroende på framtida beslut av Kungl. Maj:t efter framställning av telegrafstyrelsen, om och när ett dylikt utbyte bör äga rum. Härav skulle följa, att antalet telegrafkommis-sarier av klass 3 tills vidare borde utgöra 13 i stället för 15 och antalet telegrafkommis-sarier av klass 5 tills vidare 41 i stället för 39.

Tiden för omklassificeringens ikraftträdande.

Lönenämnden föreslår, att den av nämnden för postverket och telegrafverket ifrågasatta omklassificeringen skall träda i tillämpning från och med den 1 juli 1920.

I syfte att de stationsförvaltare, som från nämnda tidpunkt till följd av omklassificeringen skulle komma att tillhöra lägre klass än den, vardi de för närvarande befinna sig, måtte erhålla personlig gottgörelse i anledning av den vidtagna sänkningen, har nämnden förklarat sig hava för avsikt att framlägga förslag till särskilda föreskrifter i samband med förslagen till övergångsbestämmelser till den nya lönestaten och till dyrtidstillägg åt befattningshavare vid kommunikationsverken.

Behov av ytterligare utredning.

Det nu föreliggande klassificeringsförslaget har av lönenämnden karaktäriserats såsom allenast provisoriskt; och betonar nämnden, vad postverket beträffar, önskvärdheten av en allsidig utredning rörande personalförhållandena för vinnande av en tillförlitlig grund för en definitiv klassindelning. Nämnden anför i detta hänseende huvudsakligen följande:

Frågan om den utsträckning, i vilken den vid postverket genom 1919 års avlöningsreglemente införda befattningen stationsmästare borde komma till an-

vändning såsom föreståndare för postverkets anstalter, hade icke av generalpoststyrelsen upptagits till behandling i det av styrelsen framlagda förslaget till klassificering av postkontoren. Denna fråga vore emellertid, enligt nämndens uppfattning, av stor betydelse härvidlag. Att denna uppfattning jämväl delats av Kungl. Maj:t syntes framgå därav, att Kungl. Maj:t den 19 juni 1919 anbefallt generalpoststyrelsen bl. a. att verkställa utredning i fråga om de förändringar beträffande vissa postanstalters befogenhet och organisation, som kunde påkallas i samband med inrättande av stationsmästartjänster.

Under den fortgående behandlingen av förevarande ärende rörande postkontorens klassificering hade lönenämnden emellertid alltmer kommit till den övertygelsen, att frågan om stationsmästarbefattningarnas användbarhet allenast utgjorde en sida av ett mera omfattande och synnerligen aktuellt spörsmål angående grunderna för bestämmande av personaluppsättningen över huvud vid postverkets olika anstalter. De väsentliga modifikationer, lönenämnden funnit sig böra ifrågasätta i generalpoststyrelsens klassificeringsförslag, sammanhängde ock på det närmaste med det förhållandet, att nämnden, särskilt vid en jämförelse med de övriga verken, hade funnit det i högsta grad antagligt, att överkvalificerad arbetskraft i stor utsträckning användes vid postverket ävensom att i många fall manlig personal användes på platser, som lämpligen kunde besättas av kvinnor. Det syntes nämnden därför vara ett synnerligen trängande önskemål, att frågan om personalförhållandena vid postverkets anstalter av olika slag snarast möjligt upptoges till allsidig och ingående utredning. Förr än resultatet av en dylik utredning föreläge, torde någon verkligt tillförlitlig grund icke kunna erhållas för en mera definitiv klassindelning av föreståndarbefattningarna vid detta verk. Lönenämnden hade därför velat uttala det önskemålet, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för åstadkommande inom den närmaste framtiden av en dylik utredning. Denna borde givetvis anordnas på sådant sätt, att betryggande garantier vunnes för en i möjligaste mån opartisk och allsidig belysning av de föreliggande frågorna.

Intill dess en på nämnda utredning grundad klassindelning av postanstalternas föreståndare kunde komma till stånd, syntes det nämnden ock önskligt, att vid uppkommande ledigheter bland de ifrågavarande föreståndarbefattningarna dessa icke tillsattes med ordinarie innehavare, förr än Kungl. Maj:t efter prövning i varje särskilt fall lämnat tillstånd därtill, och syntes dylikt tillstånd eventuellt böra lämnas först sedan den här ovan ifrågasatta beredningen yttrat sig i ärendet.

Av vad lönenämnden sålunda anfört framginge, att det klassificeringsförslag, nämnden framlagt, vore att betrakta såsom provisoriskt. Detta omdöme kunde anses gälla icke allenast för postverkets del, utan även för telegrafverkets, särskilt på den grund, att vid en eventuellt inom kort uppkommande fråga om omklassificering av stationerna vid statens järnvägar kravet på ävägbringandet på förevarande område av största möjliga likställighet de olika verken emellan åter med kraft torde komma att göra sig gällande.

Under återopande av vad sålunda anförts och då nämnden icke ifrågasatt någon ändring i fråga om det av Kungl. Maj:t och riksdagen från och med den 1 juli 1920 fastställda antalet överpostmästare och telegrafkommisseries av klass I A, har lönenämnden hemställt, att Kungl.

Lönenämndens hemställt.

Maj:t måtte godkänna nämndens förslag till klassindelning av föreståndarna för postkontoren och telegrafstationerna samt föreslå riksdagen medgiva, att antalet av följande befattningar, beträffande vilka beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen erfordras, må från och med den 1 juli 1920, utgöra:

vid *postverket*:

postmästare av klass 1	18
» » « 2	30

vid *telegrafverket*:

telegrafkommissarie av klass 1 B	17
» » » 2	21

Särskilda yttranden.

Särskilda yttranden hava avgivits av två av nämndens ledamöter, nämligen byråchefen i telegrafstyrelsen greve Hamilton samt överpostiljonen Wallin.

Greve Hamilton anför därvid, att han väl funne den av telegrafstyrelsen föreslagna klassificering av telegrafverkets stationer vara i huvudsak riktig, om hänsyn toges till förhållandena allenast inom detta verk, men då styrelsens förslag syntes komma att för vissa stationsföreståndare vid telegrafverket medföra en relativt gynnsammare ställning än för en del med dem i avseende å ansvar och arbetsuppgifter likställda stationsföreståndare vid statens järnvägar, hade greve Hamilton ansett sig böra biträda lönenämndens hemställan jämväl i vad anginge klassificering av telegrafstationerna.

Överpostiljonen Wallin har varit av skiljaktig mening beträffande frågan om postkontorens klassificering samt föreslår på anförda skäl, att antalet postmästare av klass 1 och 2 måtte från den 1 juli 1920 bibehållas vid det av 1919 års lagtima riksdag fastställda antal samt att likaledes postmästartjänsterna av klass 3 och 4 måtte för senare halvåret 1920 fastställas till samma antal som för närvarande. Vidare hemställas, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning angående ny definitiv klassificering av postkontoren och därvid föreskriva, att uppstående vakanser ej finge besättas med ordinarie innehavare förr än Kungl. Maj:t med hänsyn till ny klassificering och särskilt med hänsyn till inrättande av mästarstationer fattat beslut angående ifrågakommande tjänsters placering å löneskalan.

Yttranden i anledning av lönenämndens förslag.

Lönenämndens nu berörda förslag har mött starkt motstånd från såväl postpersonalens som generalpoststyrelsens sida. Särskilt har därvid framhållits, att förslaget icke tagit behörig hänsyn till de speciella

förhållandena inom postverket med dess stora penningansvar och i följd därav krävande arbete. Vidare har även betonats, att den allmänna nedflyttning av postkontoren, som ifrågasatts, skulle medföra allvarliga faror för postverkets skötsel samt dessutom innebära en kraftig orättvisa mot de tjänstemän, vilkas löneställning därigenom försämrades.

I sin skrivelse den 10 februari 1920 har generalpoststyrelsen, efter en mera ingående kritik av lönenämndens förslag, erinrat, att genom statsmakternas beslut i fråga om antalet av vissa befattningar vid postverket postkontorens klassificering till väsentlig del blivit provisoriskt bestämd. Jämväl nämndens förslag avsåge emellertid allenast en klassificering av provisorisk natur. Då en ny dylik klassificering icke vore av behovet påkallad samt nämndens förslag, enligt styrelsens mening, vore byggt på felaktiga förutsättningar och även i övrigt av den art, att det ej kunde av styrelsen såsom den för postverkets drift ansvariga myndigheten godtagas, ansåge styrelsen den bästa lösningen av föreliggande fråga vara, att med ytterligare omklassificering av postkontoren finge anstå till dess en för alla tre trafikverken gemensam omklassificering kunde genomföras. Ännu ett skäl härför funne styrelsen i den omständigheten, att den av lönenämnden ifrågasatta utredningen rörande förekomsten av överkvalificerad arbetskraft inom postverket — en åtgärd, mot vilken, om den skulle finnas behöflig, styrelsen intet hade att erinra — även skulle komma att lämna bidrag till en definitiv lösning av föreliggande fråga.

I fråga om riktlinjerna för den omklassificering av postkontoren samt telegraf- och järnvägsstationerna, som kunde påkallas av den föregående år beslutade löneregleringen, betonades såväl av kommunikationsverkens lönekommitté som av departementschefen, att en dylik klassificering borde ske enligt så vitt möjligt enhetliga grunder, som dock måste lämna rum för beaktande av vart och ett verks säregna förhållanden. En given förutsättning för möjligheten att genomföra en omklassificering enligt dessa principer synes mig vara, att tillräckligt material föreligger för en ingående jämförelse mellan arbetsförhållandena vid de olika verkens anstalter av ifrågavarande slag samt för bedömande av de särskilda föreståndarbefattningarnas arbetsuppgifter, sedda ej allenast i relation till andra föreståndarbefattningar vid samma verk utan jämväl i förhållande till jämbördiga befattningar vid de övriga verken. Med hänsyn härtill torde den omständigheten, att frågan om en ny indelning av statens järnvägars stationer ställts på framtiden och att därför någon mera ingående utredning i förevarande avseende rörande detta verk ej

Departementschefen.

föreligger, utgöra ett väsentligt hinder för att en definitiv omklassificering beträffande de två övriga verken för närvarande skulle kunna komma till stånd. Lönenämnden har även, med beaktande härav, själv utgått från att nämndens förslag i ämnet allenast kunde bliva av provisorisk natur.

Postverket. Vad till en början postverket angår, så har lönenämnden i sitt förslag i huvudsak tillämpat de av generalpoststyrelsen föreslagna klassificeringsgrunderna. Orsaken till att det resultat, vartill nämnden kommit, det oaktat i så hög grad, som är fallet, skiljer sig från styrelsens förslag, ligger däri, att nämnden företagit en betydande förskjutning av de utav generalpoststyrelsen uppdragna gränserna mellan de olika föreståndarklasserna, så att de högre klasserna skulle komma att innefatta ett avsevärt lägre antal befattningshavare än styrelsen ifrågasatt. Det är emellertid härvid att märka, hurusom lönenämnden själv framställt vissa ganska ingående principiella anmärkningar mot de tillämpade grunderna och ansett desamma icke vara ägnade att åstadkomma en fullt riktig klassindelning av postkontoren. Att nämnden det oaktat ansett sig kunna anknyta sitt förslag till nämnda grunder har huvudsakligen motiverats därmed, att nämnden icke velat ifrågasätta en så tidsödande och ingående utredning, som skulle erfordrats för framläggandet av ett nytt förslag, utarbetat enligt av nämnden angivna riktlinjer, särskilt med hänsyn därtill att ett dylikt förslag, enligt vad nämnden trott sig finna, icke skulle väsentligt skilja sig från generalpoststyrelsens av nämnden modifierade förslag.

Vid övervägande av denna fråga har jag icke kunnat undgå att finna de av nämnden framställda erinringarna mot själva grunden för klassificeringsförslaget i vissa hänseenden värda beaktande. Redan med hänsyn härtill har det därför synt mig tveksamt, huruvida föreliggande fråga i sitt nuvarande skick är mogen för ett avgörande. Men även ifråga om sättet för uppdragande av gränserna mellan de olika klasserna av postmästare synes förslaget i viss mån lämna rum för anmärkningar. I detta hänseende har förslaget fått sin karaktär huvudsakligen av lönenämndens strävan att åstadkomma största möjliga likställighet mellan postverket och statens järnvägar, och har nämnden därvid utgått från, att de högre stationsföreståndarklasserna vid postverket i generalpoststyrelsens förslag fått sig allt för stort utrymme tillmätt i jämförelse med motsvarande klasser vid statens järnvägar. Genom en allmän nedflyttning av nämnda högre befattningar vid postverket har nämnden där-

för sökt giva likvärdiga befattningar i de båda verken ungefär samma utrymme på den för respektive verk upprättade poängskalan.

Att en likformighet mellan de olika verken i nu ifrågavarande hänseende bör eftersträvas, framgår redan av vad jag förut yttrat. De för postverkets vidkommande föreslagna klassificeringsgrunderna äro emellertid, såsom lönenämnden framhållit, av väsentligt olikartad natur mot de för statens järnvägar gällande, vadan föga ledning för jämförelse mellan de båda verken förefinnes. Med hänsyn härtill och då nämnden icke torde hava varit i tillfälle att företaga någon mera ingående undersökning av hithörande förhållanden, synes det av nämnden tillämpade tillvägagångssättet för uppdragandet av gränserna mellan de olika föreståndarklasserna innebära en viss fara för, att i det föreliggande förslaget de för postverkets vidkommande rådande säregna förhållandena icke vunnit tillräckligt beaktande.

För belysande av innebörden av lönenämndens förslag kan meddelas, att av de 109 postmästare, vilkas tjänster enligt vad ovan antytts skulle nedflyttas i klass, icke mindre än 72 efter förslaget genomförande skulle komma att uppbära avlöning i samma löneklass, som de skulle hava uppnått, därest de icke sökt och vunnit befordran till nu innehavande postmästartjänst, utan kvarstannat i förutvarande lägre grad. För 6 postmästare skulle förhållandet bliva ännu sämre, i det att de skulle erhålla avlöning i lägre löneklass än de uppnått, om de icke vunnit befordran. Härav torde framgå, att nämndens förslag för postverkets vidkommande är av ingripande betydelse. Att med stöd av den föreliggande utredningen genomföra en klassificering, vars grundprinciper av nämnden själv befunnits otillfredsställande, synes därför vara ägnat att väcka betänkligheter, särskilt som frågan i varje fall icke därigenom skulle vinna en definitiv lösning.

Härvid uppstår emellertid det spörsmålet, huruvida med hänsyn till den snart ikraftträdande löneregleringen den nuvarande klassificeringen av postkontoren kan tills vidare bibehållas, och torde, så vitt jag kunnat finna, principiella hinder häremot icke möta. Vid antagande av 1919 års avlöningsreglemente förelåg knappast anledning förmoda, att någon nedflyttning av postkontoren i klasshänseende i större omfattning skulle äga rum, varför en dylik åtgärd icke kan anses hava utgjort en given förutsättning för de olika postföreståndarbefattningarnas klassificering i respektive lönegrader. Kommunikationsverkens lönekommitté torde ej heller hava utgått från, att den av kommittén ifrågasatta omklassificeringen skulle kunna genomföras till tiden för det nya reglemen-

tets ikraftträdande, vilken tidpunkt av kommittén föreslagits till den 1 januari 1920 men sedermera av kända skäl av statsmakterna framskjutits till den 1 juli detta år. Enligt det nya avlöningsreglementet (§ 14 mom. 1 tredje stycket) gäller, att därest befattning nedflyttas till lägre lönegrad, skall den, som då innehar tjänsten, äga uppbära lön i den lönegrad, befattningen förut tillhörde intill dess han avgår från befattningen ifråga; och motsvarande stadgande återfinnes i postverkets nu gällande avlöningsreglemente. Med hänsyn till innehållet i dessa stadganden och övriga ovan åberopade förhållanden komme ett omedelbart genomförande av omklassificeringen utan tvivel att framstå som obilligt för de befattningshavare, som därav beröras, och detta även om de enligt nämndens förslag komme att i viss omfattning beredas personliga löneförbättringar. Härvid bör även beaktas, att statsmakterna vid de nya lönebestämmelsernas antagande uttryckligen förutsatte, att de beslutade förbättringarna i själva lönerna skulle kompenseras genom motsvarande sänkning av dyrtidstillägg och sålunda i allmänhet någon ökning i vederbörandes totallöner i förhållande till övriga statens befattningshavare ej äga rum.

Med hänsyn till det ovan anförda har jag ansett riktigast, att postverkets klassificeringsfråga underkastas förnyad utredning, innan förslag i ämnet underställes riksdagen. Den sålunda ifrågasatta utredningen synes böra med det snaraste igångsättas och torde lämpligen böra anförtros åt lönenämnden. Härjämte är det emellertid av vikt att vinna klarhet i den av lönenämnden väckta frågan, huruvida över huvud överkvalificerad arbetskraft i någon större utsträckning för närvarande användes vid postverket, varför jämväl en utredning i sistnämnda ämne bör verkställas.

För att underlätta genomförandet av de förändringar i fråga om postkontorens indelning, vartill en blivande utredning kan giva anledning, synes lämpligt, att föreståndarbefattningar vid inträffande vakanser tills vidare tillsättas allenast på förordnande. En dylik princip har redan förut tillämpats vid statens järnvägar.

Därest, på sätt jag förordat, med omklassificering av postkontoren tills vidare får anstå, erfordras för närvarande ingen förändring beträffande det av Kungl. Maj:t och riksdagen bestämda antalet av postmästare inom de högre lönegraderna.

Beträffande härefter klassificering av telegrafstationerna, så kunna åtskilliga av de skäl, som jag i det föregående anført mot ett genomförande av lönenämndens förslag till klassificering av postkontoren, göras

gällande jämväl ifråga om det föreliggande förslaget beträffande telegrafstationerna. Härvid är emellertid att märka, att uppördsprovisionens borttagande genom 1919 års avlöningsreglemente nödvändiggör, att en klassificering av telegrafstationerna genomföres redan från tiden för nämnda reglementes ikraftträdande. Något uppskov med en reglering i förevarande hänseende är därför knappast möjligt.

Beträffande själva huvudgrunderna för klassificeringen äro lönenämnden och telegrafstyrelsen ense. De avvikelser, som lönenämnden beträffande styrelsens förslag i övrigt förordat, äro ämnade att åstadkomma större likställighet med statens järnvägar och avse huvudsakligen gränserna mellan de olika föreståndarklasserna, därvid nämnden alltså anlagt samma synpunkter som kommit till uttryck i nämndens förslag beträffande postverket. De jämkningar, som ifrågasatts i telegrafstyrelsens förslag, äro dock av mindre väsentlig art, och har styrelsens representant inom lönenämnden icke velat motsätta sig desamma. Härtill kommer, att nämndens förslag innebär en ökning av antalet telegrafstationer i de högre klasserna, varför förslagets genomförande icke för telegrafverkets vidkommande möter samma svårigheter som beträffande postverket.

På grund av det anförda anser jag mig kunna tillstyrka, att nämndens förslag lägges till grund för en klassificering av telegrafstationerna, därvid jag dock i likhet med lönenämnden utgår från att en i enlighet härmed genomförd reglering icke kan betraktas såsom annat än en provisorisk åtgärd.

Beträffande förslagets detaljer har jag icke funnit anledning till erinran.

Frånsett antalet av telegrafkommissarier inom den högsta lönegraden, beträffande vilka ingen ändring ifrågasättes, skulle antalet befattningar inom de olika klasserna från och med den 1 juli 1920 enligt det av mig förordade förslaget bliva:

telegrafkommissarie av klass 1 B	17
» » » 2	21
» » » 3	13
» » » 4	12
» » » 5	41
» » » 6	38

Jag övergår härefter till behandling av telegrafstyrelsens framställningar i särskild skrivelse den 4 november 1919 angående

Antalet av vissa högre befattningar vid telegrafverket m. m.

Telegrafstyrelsen har i sistnämnda skrivelse, i anslutning till sitt i det föregående behandlade klassificeringsförslag, hemställt om ändring i det av Kungl. Maj:t och riksdagen bestämda antalet telegrafkommissarier av klass 1 B och klass 2, varjämte styrelsen ifrågasatt ökning av antalet avdelningsingenjörer och förste kontrollörer. I samma skrivelse har styrelsen vidare föreslagit grunder för tilldelande av ålderdomsunderstöd åt vissa ur telegrafverkets tjänst avgångna befattningshavare samt hemställt om medel för ytterligare utveckling av telegrafverkets vilohemsrörelse.

Angående antalet telegrafkommissarier av klass 1 B och klass 2.

Beträffande de ändringar, som av det föreliggande klassificeringsförslaget påkallas i fråga om sådana befattningar vid telegrafverket, vilkas antal skall fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt, tillåter jag mig hänvisa till vad i det föregående anförts.

Ytterligare en avdelningsingenjör.

Befattningen avdelningsingenjör vid telegrafverket, vars inrättande föregående år beslöts, har i 1919 års avlöningsreglemente hänförs till 14:e lönegraden. Vid befattningens inrättande förutsattes, att avdelningsingenjörer, av vilka skulle krävas allenast avgångsexamen från teknisk elementarskola, skulle anställas å de större linjesektionerna för vissa speciella uppdrag, såsom kabelblocksarbeten, föreståndarskap för undersökning och dylika mera kvalificerade arbeten, vilka hittills anförtratts åt högskoleutbildade ingenjörer. Antalet av dessa befattningar har av Kungl. Maj:t och riksdagen från och med den 1 juli 1920 bestämts till tre, alla vid linjesektionerna i Stockholm, nämligen en såsom föreståndare för kabelblocksarbeten, en såsom föreståndare för apparatuppsättnings- och växelanordningsarbeten samt en såsom föreståndare för den s. k. undersökningen.

Telegrafstyrelsen.

Telegrafstyrelsen meddelar nu, att behov uppkommit av en avdelningsingenjör som föreståndare för kabelblocksarbetena vid stadsnätet i Göteborg, och hemställer därför, att antalet avdelningsingenjörer från och med den 1 januari 1921 måtte bestämmas till fyra.

Departementschefen.

Mot vad sålunda anförts har jag icke funnit anledning till erinran.

Angående inrättande av en ny förste kontrollörstjänst.

Antalet förste kontrollörer vid telegrafverket är från och med den 1 juli 1920 bestämt till 19, därav 5 äro avsedda för trafikdistriktsbyråerna samt 14 för stationstjänst.

Telegrafstyrelsen hemställer i föreliggande skrivelse om inrättande från och med den 1 januari 1921 av ytterligare en förste kontrollörsbefattning, avsedd för Stockholmstelefontens huvudstation.

Telegrafstyrelsen.

Vid telegrafverkets övertagande av Stockholmstelefontens nät den 1 juli 1918 tjänstgjorde å Stockholmstelefontens huvudstation såsom chef för trafikavdelningen vid stationerna inom Stockholms stad en ingenjörutbildad tjänsteman, vilken benämndes trafikinspektör. Denna befattning bibehölls till en början efter övertagandet oförändrad, enär Stockholmstelefontens nät av vissa samverkande orsaker under den första tiden måste administreras såsom en fristående förvaltning enligt i stort sett samma principer som av det privata bolaget tillämpats. Innehavaren av trafikinspektörsbefattningen lämnade emellertid under hösten 1919 telegrafverkets tjänst och övergick till ekonomiskt förmånligare privat anställning. Då bland Stockholmstelefontens tjänstemän icke fanns någon, som ansågs kompetent att övertaga den krävande och för telefondriften ytterst betydelsefulla befattningen, löstes frågan slutligen på sådant sätt, att en såsom avdelningschef å Stockholms rikstelefontens lokala avdelning tjänstgörande kontrollör av 2:a lönegraden provisoriskt förflyttades till tjänstgöring vid Stockholmstelefonten. Han bibehöll därvid sin tjänstetitel kontrollör, och blev trafikinspektörsbefattningen vid Stockholmstelefonten sålunda i och med personskiftet till namnet indragen. Den nämnde kontrollören övertog emellertid i själva verket trafikinspektörens samtliga åligganden.

Departementschefen.

Såsom förhållandena nu äro ordnade i avvaktan på en definitiv omreglering vid de båda nätens blivande sammanslagning, är ifrågavarande kontrollör direkt underställd t. f. överingenjören och chefen för Stockholmstelefontens anläggningar, vilken i sin tur sorterar direkt under telegrafstyrelsen.

De uppgifter, vilka åligga ifrågavarande befattningshavare såsom chef för trafikavdelningen vid Stockholmstelefonten, äro givetvis synnerligen krävande. Sålunda kan nämnas, att till huvudstationen med understationer för närvarande ingå cirka 70,000 abonnenter samt att telefonpersonalen vid dessa stationer uppgår till omkring 1,100 personer, varav ett 70-tal föreståndarinnor. Jag finner det därför fullt befogat, att befattningen, såsom telegrafstyrelsen nu föreslagit, i lönehänseende likställs med de avdelningsföreståndartjänster vid rikstelefontens station i Stockholm, som av Kungl. Maj:t och 1919 års lagtima riksdag höjts till förste kontrollörs grad. I följd härav skulle antalet förste kontrollörer från och med den 1 januari 1921 ökas till 20.

Grunder för
understöd åt
ur telegraf-
verkets
tjänst av-
gångna icke
pensionsbe-
rättigade be-
fattnings-
havare.

På framställning av telegrafstyrelsen har Kungl. Maj:t och riksdagen plägat bevilja årliga understöd åt ur telegrafverkets tjänst avgångna personer, vilka icke innehaft med pensionsrätt förenad anställning, såsom kontraktsanställda reparatörer, föreståndare för växelstationer, icke ordinarie telefonister, vilka av särskild anledning fått förbliva i tjänst till högre ålder, städerskor m. fl. Dessa understöd, vilka utbetalas från ett i telegrafverkets årliga driftkostnadsstater förekommande anslag för livräntor och understöd, hava i varje särskilt fall bestämts med hänsyn till anställningstidens längd, åtnjutet avlöning eller andra särskilda omständigheter.

Vad postverket angår, har generalpoststyrelsen bemyndigats att, i enlighet med av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda grunder, utbetala ålderdomsunderstöd till ur postverkets tjänst avgångna poststationsföreståndare, som varit anställda medelst personliga kontrakt, samt lantbrevbärare. Som villkor för rätt att komma i åtnjutande av dylikt understöd har stadgats, att vederbörande skall vara i behov av understöd samt hava tjänstgjort minst 25 år, dock kan understöd undantagsvis tilldelas poststationsföreståndare och lantbrevbärare med kortare tjänstetid, särskilt när vederbörande antingen före eller efter sin tjänstetid såsom poststationsföreståndare eller lantbrevbärare tjänstgjort i annan egenskap vid postverket. Det årliga understödet får ej överstiga två tredjedelar av det arvode, som senast utgått till vederbörande från postverket.

Telegrafsty-
relsen.

Telegrafstyrelsen framhåller nu, att ett motsvarande bemyndigande utan olägenhet borde kunna lämnas telegrafstyrelsen i fråga om beviljande av ålderdomsunderstöd åt sådana ur telegrafverkets tjänst avgångna befattningshavare, för vilka understöd hittills plägat bestämmas av Kungl. Maj:t och riksdagen. Beträffande grunderna för dylika understöds utbetalande föreslår styrelsen, i anslutning till förenämnda bestämmelser beträffande postverket, att årligt understöd må kunna av telegrafstyrelsen tilldelas ur telegrafverkets tjänst avgångna personer, som innehaft med pensionsrätt icke förenad befattningshavare vid verket och som befinnas vara i behov av understöd, samt att understödet icke må överstiga två tredjedelar av den inkomst, som den avgångne senast åtnjutit från telegrafverket. För rätt att komma i åtnjutande av dylikt understöd anser styrelsen som regel böra stadgas en minsta tjänstgöringstid av 25 år, dock med rätt för styrelsen att undantagsvis kunna utbetala understöd jämväl till den, som innehar kortare tjänstetid, och bör därvid enligt styrelsens mening, såsom hittills varit fallet, vederbörande få tillgodoräknas jämväl den tid, han haft anställning vid enskilt telefonnät, som övertagits av telegrafverket, eller, beträffande växelstationsföreståndare och

telefonister, den tid vederbörande, innan anställning i telegrafverkets tjänst erhållits, varit av abonnenter vid växelstation inom rikstelefonnätet antagen såsom föreståndare för eller biträde vid sådan station.

Förslaget att överflytta prövningen av de i rätt stor utsträckning förekommande men till sin natur likartade frågorna om ålderdomsunderstöd åt f. d. befattningshavare vid telegrafverket till verkets egen styrelse finner jag väl motiverat. Ej heller har jag funnit anledning till erinran mot de föreslagna allmänna grunder, enligt vilka dessa understöd skulle utgå. Liknande grunder gälla redan, såsom jag ovan framhållit, för vissa icke pensionsberättigade befattningshavare vid postverket. Jag anser mig därför böra förorda, att riksdagens medgivande till den ifrågasatta åtgärden utverkas.

Departo-
mentschefen.

Vad slutligen angår telegrafstyrelsens framställning i fråga om vilohemsrörelsen vid telegrafverket, anför styrelsen i denna del följande:

Bidrag till
vilohems-
rörelsen.

»Med anledning av den utveckling vilohemsrörelsen vid telegrafverket tagit, föreslog telegrafstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 april 1918 (proposition nr 386, sid. 53), att ett särskilt anslag för bidrag till vilohemsrörelsen måtte uppföras i telegrafverkets stat för driftkostnader, och uttalade sig styrelsen för att från detta anslag skulle få till vilohemsföreningarna årligen utbetalas så stort belopp, som för varje hem krävdes till gäldande av de så kallade allmünkostnaderna, såsom avlöning jämte kost till föreståndarinna och tjänare, uppvärmning, belysning, brandförsäkring m. m. ävensom nödiga reparationer och förbättringar. Med hänsyn till svårigheten att i förväg exakt beräkna storleken av de sålunda erforderliga bidragen till vilohemmen, ansåg telegrafstyrelsen anslaget i fråga böra erhålla förslagsanslags natur.

Telegraf-
styrelsen.

Kungl. Maj:t och riksdagen funno det syfte, i vilket vilohemsrörelsen vid telegrafverket arbetade, i hög grad behjärtansvärt och beviljade det begärda anslaget samt framställde icke någon erinran mot de av telegrafstyrelsen föreslagna grunderna för anslagets användande.

I den mån för framtiden kräves bidrag till vilohemsrörelsen allenast i den ovan angivna omfattningen, torde därför, sedan numera beslutats, att telegrafverkets driftkostnadsstat icke vidare skall underställas riksdagens prövning, någon framställning till riksdagen rörande ifrågavarande anslag icke vara påkallad, utan anslaget kunna av Kungl. Maj:t uppföras i telegrafverkets driftkostnadsstat med det för varje år förslagsvis erforderliga beloppet att av telegrafstyrelsen disponeras i enlighet med ovan angivna grunder. Då fråga åter är att från anslaget utbetala mera betydande engångsbidrag, nämligen för grundläggande av nya vilohem, torde riksdagens medverkan därtill böra påkallas. Så är nu fallet. Hos telegrafstyrelsen har nämligen en nybildad förening, benämnd norra Sveriges rikstelefonisters vilohemsförening utan personlig ansvarighet, i början av år 1919 gjort förfrågan, huruvida föreningen, som insamlat medel för inköp av inventarier för ett vilohem, kunde, därest föreningen inköpte lägenheten Fridhem vid Stöde järnvägsstation för att användas till vilohem, påräkna att från telegrafverket erhålla ett belopp motsvarande den avtalade köpeskillingen för lägenheten eller

25,000 kronor. Då något vilohem för telefonister inom norra delen av landet ännu icke fanns — de nuvarande hemmen äro belägna i närheten av Stockholm, Göteborg och Malmö — och då vilohemsrörelsen är av stor betydelse för telegrafverket samt av statsmakterna tidigare gynnats med anslag, ansåg sig telegrafstyrelsen böra utfästa sig att, därest föreningen kunde på enskild väg genom lån anskaffa köpeskillingens belopp, i sinom tid göra framställning till Kungl. Maj:t om tillstånd att till föreningen under år 1920 överlämna ett belopp av 25,000 kronor för lånets återbetalande. I anledning härav kom köpet av lägenheten Fridhem till stånd, och vilohemmet därstädes har under senare delen av år 1919 tagits i bruk för sitt ändamål.

Under erinran att 1917 och 1918 årens riksdagar anvisat vardera gången 15,000 kronor för möjliggörande av inköp av vilohemslägenheter i Mölnbo och Höör, får telegrafstyrelsen nu göra framställning om beviljande för år 1920 av 25,000 kronor för vilohemmet i Fridhem.»

Departement-
mentschefen.

Såsom telegrafstyrelsen erinrat, hava statsmakterna redan visat sig behjarta det syfte, i vilket vilohemsrörelsen vid telegrafverket arbetar. Sålunda hava väsentliga bidrag av statsmedel beviljats till inköp av två av de tre tidigare i bruk tagna vilohemmen för telefonister. Det tredje hemmet har tillkommit huvudsakligen genom enskild donation. Under de senare åren hava därjämte medel ställts till telegrafstyrelsens förfogande för att användas till en del årliga utgifter för vilohemmen i allmänhet, och har för sådant ändamål från och med år 1919 en särskild anslagspost upptagits i telegrafverkets driftkostnadsstater.

Det nu ifrågakvarande vilohemmet är, såsom av styrelsens skrivelse framgår, beläget vid Stöde järnvägsstation. Då telefonisterna inom norra delen av landet hittills icke haft tillgång till något rekreationshem, synes det nya hemmet hava en viktig uppgift att fylla. Det torde därför icke vara något att erinra mot att, på sätt styrelsen hemställt, bidrag till inköp av vilohemstomten jämväl i förevarande fall får utgå. Jag förutsätter därvid givetvis, att vilohemmet, på sätt skett beträffande de tidigare upprättade, ställes under telegrafstyrelsens kontroll och överinseende.

Departement-
ments-
chefens
hemställan.

Under återopande av vad sålunda anförts, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels godkänna de i statsrådsprotokollet angivna grunder för klassificering av telegrafverkets stationer ävensom vid bifall härtill besluta, att antalet av följande befattningar vid telegrafverket skall från och med den 1 juli 1920 utgöra:

telegrafkommissarie av klass 1 B	17
» » » 2	21

dels besluta, att från och med den 1 januari 1921 antalet avdelningsingenjörer vid telegrafverket skall ökas till fyra och antalet förste kontrollörer till tjugo;

dels medgiva, att ur telegrafverkets tjänst avgången person, vilken innehaft med pensionsrätt icke förenad befattning och som befinnes vara i behov av understöd, må av telegrafstyrelsen tilldelas årligt understöd med lämpligt belopp, icke överstigande vad som motsvarar två tredjedelar av den årsinkomst, han senast åtnjutit från telegrafverket, att utgå av nämnda verks medel, dock att dylikt understöd, där ej särskilda omständigheter föranleda undantag, må tilldelas allenast den, vars tjänstetid uppgår till minst 25 år, däri inberäknad den tid vederbörande före antagandet i telegrafverkets tjänst kan hava innehaft anställning vid enskilt telefontät, som övertagits av telegrafverket, eller såsom föreståndare för eller biträde vid sådan växelstation inom rikstelefontätet, vars betjäning antages av vederbörande abonnenter;

dels ock medgiva, att av telegrafverkets medel må till norra Sveriges rikstelefonisters vilohemsförening utan personlig ansvarighet under år 1920 utbetalas ett belopp av högst 25,000 kronor såsom bidrag till gäldande av föreningens kostnader för inrättande av ett vilohem.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.